

Financiële Terugblik 2016

Nederlandse Publieke Omroep

Hilversum
12 september 2017

Inhoudsopgave

Gehanteerde definities	3
Inleiding	4
Algemene toelichting	5
Toegepaste standaarden	6
Reserve voor Media-aanbod en de Algemene Media Reserve	6
Rechtmatigheid	6
Continuïteit	7
Vennootschapsbelasting	7
Exploitatieresultaat 2016	8
Samenvatting financiële overzichten	9
Balans 2016	9
Exploitatierkening 2016	9
Exploitatierkening naar kostendrager 2016	9
Toelichting Balans	10
(Im)materiële vaste activa	10
Financiële vaste activa	10
Vorraden	10
Vorderingen	11
Liquide middelen	11
Eigen vermogen	12
Algemene Media Reserve (balans CvdM)	13
Voorzieningen en overige schulden	14
Toelichting Exploitatie	15
Baten Media-aanbod	15
Overige opbrengsten	16
Bedrijfslasten	18
Financiële baten en lasten	20
Bijlage: Exploitatieoverzicht NPO 2016	21

Gehanteerde definities

De NPO (Nederlandse Publieke Omroep)

Het geheel van bestuur en alle landelijke publieke omroepen van de landelijke publieke omroep; omroepverenigingen, taakomroepen én NPO-organisatie. De Nederlandse Publieke Omroep (NPO) omvat dus zowel omroepen als de NPO-organisatie, die ieder vanuit hun eigen taak verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de publieke mediaopdracht op landelijk niveau. De omroepen zijn dat door de verzorging van media-aanbod en de NPO-organisatie omdat deze het samenwerkings- en coördinatieorgaan is voor de uitvoering van de publieke mediaopdracht op landelijk niveau, zoals bedoeld in Artikel 2.2 en 2.3 van de Mediawet. Hier worden nadrukkelijk niet de lokale en regionale omroepen bedoeld.

Omroepen

Alle landelijke publieke omroepen; de omroepverenigingen en taakomroepen.

NPO-organisatie

Het bestuursorgaan van de NPO; de Stichting Nederlandse Publieke Omroep.

CoBO

Co-productiefonds Binnenlandse Omroep

BVN

Beste van Vlaanderen en Nederland

SOM

Stichting Omroep Muziek

Inleiding

Conform het Handboek Financiële Verantwoording (HFV) wordt in de Financiële Terugblik 2016 inzage gegeven in de exploitatie van de NPO. Tevens wordt een totaal overzicht getoond van de balans van de NPO, die bestaat uit een optelling van alle individuele balansen van de omroepen en NPO-organisatie. Hiermee wordt de beleids- en verantwoordingscyclus over het jaar 2016 afgesloten.

Het jaar 2016 is de start van een nieuwe concessieperiode (2016-2020). De ambities en doelen voor deze periode zijn vastgelegd in het zogenoemde 'concessiebeleidsplan'. Jaarlijks vraagt de NPO-organisatie budget aan bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Deze aanvraag is onderdeel van de Meerjarenbegroting 2016-2020, waarin de uit het concessiebeleidsplan voortvloeiende ambities, bijbehorende activiteiten en benodigde financiële middelen voor het begrotingsjaar worden toegelicht. In het jaarverslag 2016 van de NPO-organisatie wordt de opbouw van het OCW-budget en de verstrekte bedragen per omroep nader verduidelijkt. In onderstaande toelichting op het OCW-budget is aansluiting gemaakt tussen de budgetaanvraag en de realisatie.

In aanvulling op het OCW-budget wordt conform artikel 2.135 MW ook de (netto-) resultaten uit neven- en verenigingsactiviteiten ingezet voor de programmering.

De in deze Financiële Terugblik gepresenteerde cijfers betreft een samenvoeging van de individuele jaarrekeningen van de omroepen en de NPO-organisatie. Deze jaarrekeningen zijn opgesteld in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving en het HFV en na controle door een externe accountant voorzien van een controleverklaring. In deze Terugblik wordt een analyse op hoofdlijnen gegeven.

Hilversum, 12 september 2017

Jaap Kooij
Raad van Bestuur

Algemene toelichting

Alle in deze Terugblik opgenomen financiële overzichten zijn pro forma opgesteld en geven een optelling weer van de exploitatierekening en balans uit de jaarrekeningen van de omroepen en de NPO-organisatie. Op bestuurlijk, organisatorisch en fiscaal vlak is tussen omroepen en NPO-organisatie geen sprake van een juridische eenheid. Daarnaast vindt bij het samenvoegen van de gegevens alleen een eliminatie van onderlinge transacties en verhoudingen op NPO-organisatieniveau plaats. Waarderingsgrondslagen kunnen op verschillende manieren worden geïnterpreteerd, waardoor waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling niet uniform zijn opgesteld. Hierdoor kan deze Financiële Terugblik niet geïnterpreteerd worden als een geconsolideerde financiële verantwoording met uniform opgestelde grondslagen. Voor een goed begrip van de, door de individuele omroepen en de NPO-organisatie, gehanteerde waarderingsgrondslagen wordt verwezen naar de individuele jaarrekeningen.

Hieronder zijn de hoofdlijnen van de door de omroepen en NPO-organisatie gehanteerde waarderingsgrondslagen opgenomen.

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de organisatie zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Opbrengsten en kosten, waaronder de baten media-aanbod verstrekt door OCW, worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Hierbij wordt het Handboek Financiële Verantwoording gevolgd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De Pro Forma financiële informatie wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de entiteiten binnen de NPO. Tenzij anders vermeld, zijn alle bedragen in euro's afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

De gepresenteerde cijfers van het jaar 2015 zijn gelijk aan bij de Financiële Terugblik 2015.

Toegepaste standaarden

Op de individuele jaarrekeningen van de omroepen en de NPO-organisatie zijn de bepalingen en inrichtingseisen van toepassing zoals deze zijn vastgelegd in BW2 Titel 9 en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en de beleidsregels van de WNT. Over de inhoud en inrichting van de jaarrekening worden in het HFV nadere regels gesteld. Wanneer sprake is van afwijkingen tussen BW2 Titel 9, het HFV en de richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, dan weegt BW2 Titel 9 het zwaarst, vervolgens het HFV en daarna de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. De winst- en verliesrekening wordt vervangen door een exploitatierekening. Op de exploitatierekening zijn de bepalingen omtrent de winst- en verliesrekening zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing. Het begrip netto-omzet dient bij toepassing van de omgangscriteria volgens artikelen 396 en 397 van BW2 te worden geïnterpreteerd als totale baten (inclusief subsidies en bijdragen van derden) van de publieke media-instelling.

Het Handboek Financiële Verantwoording, is te vinden op de website van het Commissariaat voor de Media (<http://www.cvdm.nl>). De jaarrekening 2016 van de NPO-organisatie is gepubliceerd op www.npo.nl.

Reserve voor Media-aanbod en de Algemene Media Reserve

Op grond van het HFV wordt binnen het Eigen Vermogen onderscheid gemaakt tussen de Algemene Reserve, Reserve voor media-aanbod (inclusief overgedragen reserve voor media-aanbod), Herwaarderingsreserve materiële vaste activa, Reserve koersverschillen beleggingen en Overige reserves.

Het totaal van de gereserveerde gelden in een kalenderjaar mag op grond van Artikel 2.174, tweede lid Mediawet niet meer dan 10% van de totale uitgaven van de NPO (exclusief uitgaven aan verenigingsactiviteiten) bedragen. De reserves van de NPO-organisatie maken eveneens onderdeel uit van de bepaling van de toepassing van deze zogenoemde 10%-reservenorm. Bij een overschrijding van deze norm wordt het surplus aan het Commissariaat voor de Media overgedragen en toegevoegd aan de Algemene Media Reserve (AMR). In de exploitatierekening 2016 op pagina 8 wordt de overdracht aan de AMR voor de NPO als geheel gepresenteerd. De exploitatierekening per kostendrager op pagina 8 geeft de over te dragen reserve voor media-aanbod weer. De toelichting betreffende de reserve media-aanbod staat op pagina 12.

Rechtmatigheid

Alle financiële transacties voortkomend uit de bedrijfsactiviteiten en de daarbij behorende financiële beheersmiddelen worden door de externe accountant van de betreffende omroep of NPO-organisatie getoetst op basis van de richtlijnen zoals opgenomen in de Mediawet, het HFV en de verdere van toepassing zijnde wet- en regelgeving.

Continuïteit

Bij het opstellen van de jaarrekeningen van de omroepen en de NPO-organisatie is uitgegaan van de continuïteitsveronderstelling.

Vennootschapsbelasting

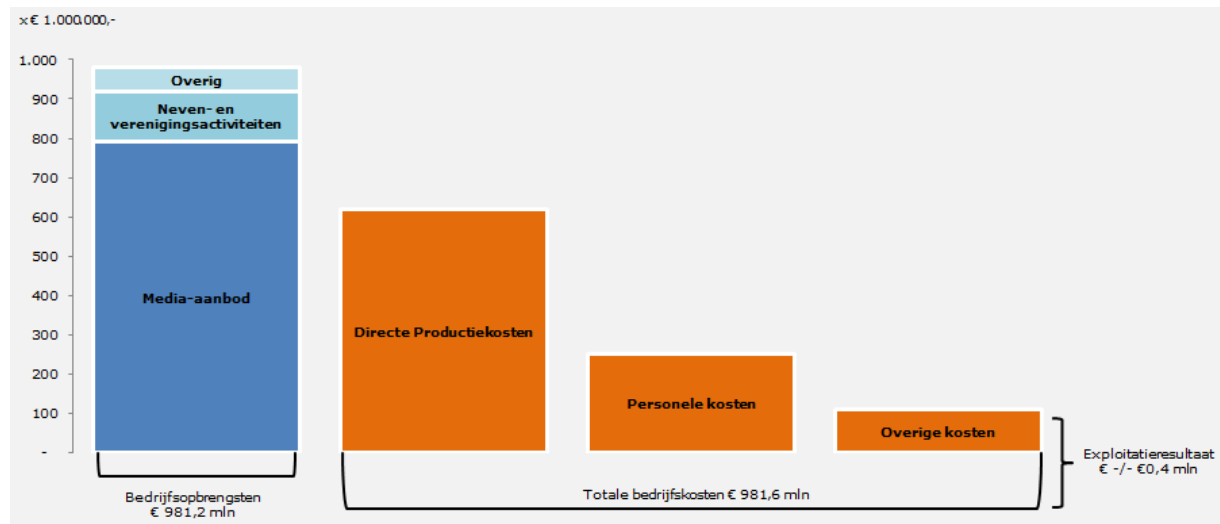
Vanaf 1 januari 2016 is de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen ingegaan. Het doel van deze wet is om overheidsondernemingen op dezelfde wijze in de heffing vennootschapsbelasting te betrekken als private ondernemingen om zo een gelijk speelveld te creëren. Dit betekent voor de NPO zij per 1 januari Vpb-plichtig is voor zover zij één of meer onderneming(en) drijft. De NPO heeft goede argumenten om zich op het standpunt te stellen dat zij niet belastingplichtig is voor de vennootschapsbelasting. Dit is bij de belastingdienst aan de orde gesteld. Deze discussie is momenteel nog gaande.

Volgens de NOS, NTR en de NPO-organisatie is het cluster 'publieke taak' niet onderworpen aan Vpb, omdat hiermee niet wordt deelgenomen aan het economisch verkeer. Daarnaast vermelden de NOS en de NPO-organisatie dat het merendeel van het cluster nevenactiviteiten op zichzelf staand bezien mogelijkwijs Vpb-plichtig zou kunnen zijn en geeft de NOS aan dat de verhuur van panden niet onderworpen is aan de Vpb-plicht.

Door zowel omroepen als door NPO-organisatie wordt ingeschat dat de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen zeer beperkt is en derhalve is geen Vpb (acuut en latent) in de jaarrekening 2016 opgenomen.

Exploitatieresultaat 2016 (pro Forma)

Het totale exploitatieresultaat over 2016 bedraagt € 0,4 miljoen negatief. Dit resultaat is tot stand gekomen door de jaarrekeningen van de omroepen en de NPO-organisatie bij elkaar op te tellen.

Het negatieve resultaat is met name afkomstig van de NPO-organisatie. Bij de NPO-organisatie heeft het negatieve resultaat betrekking op het saldo inzet en dotatie door omroepen van aan de NPO-organisatie overgedragen media-reserve ten behoeve van de programmering. Daartegenover staan de positieve resultaten van met name de AVROTROS en de NTR. De inkomsten van de AVROTROS liggen in 2016 18% hoger ten opzichte van 2015, terwijl de kosten in mindere mate meestijgen. Het positieve resultaat van de NTR heeft met name te maken met lagere organisatiekosten. Deze daling houdt voornamelijk verband met de eerder gehouden reorganisatie, waardoor personele kosten en juridische- en advieskosten zijn gedaald.

Samenvatting financiële overzichten (Pro Forma)

Balans 2016

x € 1.000,-	2016	2015	Vershil 16/15
(Im)materiële vaste activa	192.304	186.196	6.108
Financiële vaste activa	76.391	71.970	4.421
Voorraden	108.521	103.858	4.663
Vorderingen	88.145	102.728	-14.583
Liquide middelen	133.758	123.975	9.782
TOTAAL ACTIVA	599.119	588.727	10.392
Eigen vermogen	245.948	244.674	1.274
Voorzienen	26.173	27.080	-907
Langlopende schulden	29.587	31.705	-2.118
Kortlopende schulden	297.411	285.268	12.143
TOTAAL PASSIVA	599.119	588.727	10.392

Exploitatierkening 2016

x € 1.000,-	Totaal 2016	Totaal 2015	Vershil 16/15
Baten Media-aanbod	791.744	773.562	18.182
Overige opbrengsten	189.444	177.167	12.277
Totaal bedrijfsopbrengsten	981.188	950.729	30.459
Personele kosten	252.215	264.982	-12.767
Directe productiekosten	620.217	581.006	39.211
Overige kosten	110.056	113.420	-3.363
Totaal bedrijfslasten	982.489	959.408	23.081
Bedrijfsresultaat	-1.301	-8.679	7.378
Som der financiële baten en lasten	888	4.523	-3.635
Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening	-413	-4.156	3.743
(correctie) overdracht aan AMR	-	19	-19
EXPLOITATIERESULTAAT na overdracht	-413	-4.137	3.724

Exploitatierkening naar kostendrager 2016

x € 1.000,-	Televisie 2016	Radio 2016	OMA 2016	Overig ¹⁾ 2016	TOTAAL 2016
Baten Media-aanbod	512.802	62.466	34.964	181.512	791.744
Overige opbrengsten	25.069	1.525	1.020	161.830	189.444
Totaal bedrijfsopbrengsten	537.871	63.991	35.984	343.342	981.188
Personele kosten	100.712	39.354	20.743	91.407	252.215
Directe productiekosten	454.330	26.960	21.869	117.058	620.217
Overige kosten	5.526	855	1.137	102.539	110.056
Totaal bedrijfslasten	560.567	67.169	43.749	311.004	982.489
Bedrijfsresultaat	-22.696	-3.178	-7.765	32.339	-1.301
Som der financiële baten en lasten	-212	-18	-11	1.129	888
Toerekening resultaat niet-programma gebonden EB	25.183	1.108	5.459	-31.750	-
Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening	2.274	-2.088	-2.317	1.718	-413
Over te dragen reserve voor media-aanbod	-2.945	-	-	2.945	-
EXPLOITATIERESULTAAT na overdracht	-671	-2.088	-2.317	4.663	-413

1) Overig: neven- en verenigingsactiviteiten, NPO-organisatie en organisatiekosten van de omroepen

Toelichting Balans (Pro Forma)

De samengevoegde balans ultimo 2016 wordt vergeleken met de samengevoegde balans ultimo 2015 en wordt per categorie conform het HFV toegelicht. Daarnaast wordt in de paragraaf 'Algemene Media Reserve (balans CvdM)' de 10%-reservenorm verduidelijkt.

(Im)materiële vaste activa

De boekwaarde van de (im)materiële vaste activa is in 2016 gestegen met € 6,1 miljoen. Naast de reguliere afname van de boekwaarde met de afschrijvingskosten is de toename hoofdzakelijk het gevolg van het in 2016 activeren van de nieuwe uitzendstraat (NPO-organisatie). Daarnaast heeft de NOS geïnvesteerd in een upgrade voor studio 7, vernieuwing van decors en het redactiesysteem.

Financiële vaste activa

De toename van de financiële vaste activa ad € 4,4 miljoen bestaat voor € 0,1 miljoen uit deelnemingen en voor € 4,3 miljoen uit overige effecten. Het gaat hier om effecten die bestemd zijn om duurzaam aan te houden. De beleggingsportefeuilles zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde. De waarde van de beleggingsportefeuille van de AVROTROS is voor € 2 miljoen gestegen als gevolg van mutaties binnen de portefeuille en met € 0,4 miljoen als gevolg van ongerealiseerde waardemutaties. De portefeuille van de KRO-NCRV is met € 1 miljoen toegenomen door met name ongerealiseerde waardemutaties.

Voorraden

De voorraden bestaan enerzijds uit onderhanden werk en anderzijds uit programma's waarvan de productie afgerond is, maar nog niet uitgezonden (gereed product). Aanvullend hierop worden voorraden aangehouden voor producten die ten behoeve van nevenactiviteiten worden verkocht, bijvoorbeeld in een webwinkel.

De hoogte van de voorraadpositie per balansdatum is een momentopname en kan jaarlijks sterk fluctueren. Ten opzichte van 2015 is de totale voorraadpositie toegenomen met € 4,6 miljoen. Deze voorraadstijging is met name gerelateerd aan BNN-VARA, NOS en de EO. BNN-VARA heeft in 2016 drama geproduceerd dat in 2017 zal worden uitgezonden. De voorraadpositie van de NOS is toegenomen door reeds gefactureerde bedragen voor uitzendrechten voor het WK voetbal 2018 en de Olympische Spelen 2018. De EO heeft enkele grote producties opgenomen die eind 2016 nagenoeg gereed waren en in 2017 worden uitgezonden, zoals 'Het geheime leven van 4-jarigen' en 'Downtown Dinner'. Daar tegenover is een afname van de voorraad zichtbaar bij AVROTROS, VPRO en MAX. Ultimo 2015 bestond de voorraad van deze omroepen uit grote producties, waaronder drama en film. Daarnaast bestaat de voorraad ultimo 2016 van de VPRO ten opzichte van 2015 uit meer programma's waarvoor subsidie wordt ontvangen. De vooruitontvangen subsidie is gecorrigeerd op de voorraad ultimo 2016 waardoor de voorraadpositie afneemt.

Deze voorraadpositie is exclusief de afgesloten (meerjarige) contracten die nog niet betaald zijn. Verantwoording over deze meerjarige financiële verplichtingen leggen de omroepen en de NPO-organisatie in hun jaarrekeningen af onder 'Niet in balans opgenomen verplichtingen'.

Vorderingen

De uitstaande vorderingen zijn ten opzichte van 2015 gedaald met € 14,6 miljoen. De belangrijkste oorzaken van deze daling betreffen de afname van de voorfinanciering sportrechten en de afname inzake de vorderingen ORMA (Overgedragen Reserve Media-aanbod).

De afname in verband met de voorfinanciering sportrechten heeft te maken met de realisatie van deze sportrechten in 2016, te weten het EK voetbal en de Olympische Spelen. Daarnaast wordt er bij nieuwe contracten terughoudend omgegaan met vooruitbetalingen, zowel tussen NPO en NOS als tussen NOS en de rechthebbenden.

De mutatie uit vorderingen ORMA komt voort uit de overdacht van reserve media-aanbod van de omroepen aan de NPO-organisatie en de inzet voor de programmering. De door omroepen aan te houden reserve voor media-aanbod is door de NPO gemaximeerd en vastgelegd in de 'Bindende Regeling Reserves voor Media-aanbod'. Als de reserve van de omroep boven het vastgestelde maximum uit komt wordt dit als vordering overgedragen aan de NPO-organisatie. In overleg met de NPO-organisatie kunnen omroepen deze overgedragen reserve voor media-aanbod inzetten voor de programmering. In 2016 is het ingezette bedrag samen met de aan NPO-organisatie liquide overgedragen reserves hoger dan de over te dragen gelden. Hierdoor is de balanspositie afgenomen. Een uitgebreidere toelichting is opgenomen in het jaarverslag van de NPO-organisatie.

Liquide middelen

Het totaal aan liquide middelen is ten opzichte van 2015 toegenomen met € 9,8 miljoen.

Vanwege reeds ontvangen mediabudget dat nog toegekend moet worden aan de omroepen en reservering van een kwaliteitsimpuls voor het NPO Fonds, is het saldo van de NPO-organisatie gestegen.

Door de afname van de voorraad (AVROTROS en NTR), het positieve resultaat in 2016 (AVROTROS, NTR en VPRO) en het niet vooruitbetalen van een deel van de pensioenpremie (NTR) is de liquiditeitspositie van deze omroepen verbeterd. Door toename van de voorraad (EO en BNN-VARA) en door extra aflossen op een lening (BNN-VARA) is het liquide saldo van deze omroepen gedaald.

Voor de AVROTROS is het dankzij de verbeterde liquiditeitspositie mogelijk om in 2017 een langlopende lening af te lossen.

In onderstaande tabel is de stand van de liquide middelen en de langlopende en kortlopende schulden aan kredietinstellingen ultimo 2016 opgenomen. Voor de toelichting op de schulden wordt verwezen naar de paragraaf voorzieningen en overige schulden.

x € 1.000,-	Liquide middelen	Langlopende schulden aan kredietinstellingen	Kortlopende schulden aan kredietinstellingen
NPO-organisatie	43.293	0	0
KRO-NCRV	30.587	0	0
AVROTROS	23.360	0	1.231
EO	13.159	0	0
BNN-VARA	5.742	1.826	400
MAX	5.551	0	0
NTR	5.159	0	0
WNL	2.194	0	0
VPRO	2.079	2.975	0
HUMAN	1.637	0	0
Powned	813	0	0
NOS	184	14.290	22.853
Totaal	133.758	19.091	24.484

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit een algemene reserve, herwaarderingsreserve, reserve koersverschillen beleggingen, reserve media-aanbod en overige reserves. De opbouw ultimo 2016 in vergelijking met 2015 ziet er als volgt uit:

x € 1.000,-	2016	2015	Vershil 16/15
Algemene reserve	188.245	188.582	-337
Herwaarderingsreserve	553	596	-43
Reserve koersverschillen beleggingen	7.778	-	7.778
Reserve voor media-aanbod	42.438	43.036	-598
Overige reserves	6.934	12.460	-5.526
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	245.948	244.674	1.274

Algemene reserve

De algemene reserve bestaat uit het verenigingsvermogen van de omroepen en de exploitatiereserve van de NPO-organisatie. In de aangepaste bindende regeling reserve media-aanbod 2016 is ook een maximum gesteld aan het eigen vermogen van de NPO-organisatie. Dit maximum ligt lager dan het eigen vermogen 2015 plus het positieve exploitatiesaldo 2016. Hierdoor heeft een onttrekking ad € 0,6 miljoen plaats moeten vinden bij de algemene reserve van de NPO-organisatie.

Conform artikel 2.174a van de Mediawet kunnen omroepenverenigingen een algemene reserve opbouwen tot een bij algemene maatregel van bestuur vast te stellen bedrag, te weten € 750 duizend. In 2016 hebben alleen de HUMAN, POWNED en WNL nog de mogelijkheid om de algemene reserve te verhogen zolang het gemaximeerde bedrag nog niet is bereikt.

Reserve koersverschillen beleggingen

Ongerealiseerde waardemutaties op beleggingsportefeuilles worden verwerkt via de reserve koersverschillen beleggingen. Om impact op de volatiliteit van de reserve media-aanbod te beperken mogen ongerealiseerde waardemutaties niet meer via de exploitatierekening verantwoord worden. Een uitzondering op deze regel is alleen van toepassing als de reserve

koersverschillen beleggingen niet hoog genoeg is om de waardevermindering volledig op te vangen. Deze wijziging is voor het eerst opgenomen in het HFV 2015, die vastgesteld is na het opmaken van de jaarrekening 2015 waardoor de eerste wijzigingen zichtbaar zijn in 2016. Vanuit de jaarrekeningen van de omroepen met beleggingsportefeuilles (KRO-NCRV, AVROTROS en BNN-VARA) is op te maken dat deze reserve in 2016 is gevormd vanuit de overige reserve. De reserve is gestegen met € 1,4 miljoen als gevolg van ongerealiseerde waardemutaties binnen de beleggingsportefeuilles (AVROTROS € 0,4 mln en KRO-NCRV € 1 mln).

Overige reserves

De daling in de overige reserves van € 5,6 miljoen is grotendeels het gevolg van het creëren van een reserve koersverschillen beleggingen (€ 6,4 miljoen). Daarnaast heeft NPO-organisatie conform de nieuwe Bindende Regeling (zie Algemene Reserve) € 0,7 miljoen toegevoegd aan de overige reserve ten behoeve van de programmering en NPO-brede ontwikkelambities en heeft WNL een deel van het exploitatieresultaat (€ 180 duizend) uit verenigingsactiviteiten tot de maximum grens van € 750 duizend toegevoegd.

Reserve voor media-aanbod

De reserve voor media-aanbod is met € 0,6 miljoen afgenomen. De mutatie van deze reserve is opgebouwd uit twee onderdelen:

1. Exploitatieresultaten van de omroepen, te weten € 7,3 miljoen
2. Inzet reserve media-aanbod voor de programmering, te weten +/- € 7,9 miljoen

Vanuit de behaalde exploitatieresultaten van de omroepen is € 7,3 miljoen toegevoegd aan de reserve voor media-aanbod. Omdat een aantal omroepen hierdoor boven het (in de bindende regeling opgenomen) maximum bedrag uitkomen, is een deel hiervan (€ 3,0 miljoen) overgedragen en verantwoord in de jaarrekening van NPO-organisatie. Van de tot en met 2015 aan de NPO-organisatie overgedragen reserve media-aanbod is in 2016 € 7,9 miljoen door de omroepen ingezet voor de programmering.

Algemene Media Reserve (balans CvdM)

Op 1 januari 2013 is een nieuwe bepaling in werking getreden over de omvang van het totaal van de gereserveerde gelden voor de Nederlandse Publieke Omroep als geheel. Artikel 2.174, tweede lid Mediawet 2008 bepaalt dat het totaal van de gereserveerde gelden in een kalenderjaar niet meer dan 10% bedraagt van de uitgaven van de NPO en de landelijke publieke media-instellingen (met uitzondering van de uitgaven aan verenigingsactiviteiten). De verschillende reserves van de NPO maken eveneens onderdeel uit van de berekening en toepassing van de zogenaamde 10%-reservenorm.

De NPO-organisatie heeft het totaalbedrag van de reserves en uitgaven berekend aan de hand van de eigen jaarrekening en die van de omroepen. Op basis van de totale uitgaven van de NPO (de NPO-organisatie en de publieke omroepen gezamenlijk), met uitzondering van de uitgaven aan verenigingsactiviteiten, kan de maximale norm worden berekend.

Voor 2016 bedragen de totale uitgaven van de NPO € 971 miljoen, waarmee de 10% norm € 97,1 miljoen is. Het totaal van de door de omroepen aangehouden reserves voor media-aanbod en het eigen vermogen van de NPO bedraagt € 87,9 miljoen. Rekening houdend met de norm is vastgesteld dat het totaal van de gereserveerde gelden niet boven de norm van 10% uit komt.

Voorzieningen en overige schulden

Het totaal bedrag aan voorzieningen, langlopende en kortlopende schulden op de balans bedraagt € 353,2 miljoen. Dit betreft een toename van € 9,1 miljoen ten opzichte van 2015. In de kortlopende schulden is een stijging van € 12,1 miljoen waarneembaar, terwijl de voorzieningen met € 0,9 miljoen en de langlopende schulden met € 2,1 miljoen zijn afgenomen.

De mutatie van -/- € 0,9 miljoen in de voorzieningen is zeer divers verspreid over de omroepen. De voorziening met betrekking tot pensioen is gedaald met € 0,3 miljoen en de overige voorzieningen, waaronder groot onderhoud en loopbaantraject, zijn gedaald met € 0,6 miljoen.

De daling van de langlopende schulden met € 2,1 miljoen betreft voornamelijk (extra) aflossingen op langlopende leningen (NOS, BNN-VARA en VPRO) en een verschuiving naar de kortlopende schulden omdat de lening in 2017 zal worden afgelost (AVROTROS).

Per eind 2016 zijn er twee omroepen met een kortlopende schuld aan een kredietinstelling, de NOS en de AVROTROS. Het grootste deel van de stijging in kortlopende schulden wordt verklaard door de stijging van de schuld aan kredietinstellingen bij de NOS met € 13,8 miljoen. Vanwege een aanpassing in de financiering van superevenementen tussen NPO en NOS heeft de NOS de kredietfaciliteit verhoogd naar € 40 miljoen. De voorfinanciering van de superevenementen wordt opgevangen binnen dit bankkrediet. Hiermee verwacht de NOS voor de toekomst over voldoende liquiditeit te beschikken om aan de verwachte betalingsverplichtingen te kunnen voldoen.

Toelichting Exploitatie (Pro Forma)

In de financiële overzichten zoals opgenomen op pagina 8 zijn de kosten en opbrengsten verdeeld naar diverse kostencategorieën. In het exploitatieoverzicht opgenomen in de bijlage, pagina 20, zijn de kosten en opbrengsten ook ingedeeld naar de kostendragers Radio, Televisie, Overig media-aanbod (OMA), verenigings- en nevenactiviteiten en organisatiekosten. Bovendien is naast de vergelijkende cijfers 2015 de begroting 2016 toegevoegd. Voor detailvergelijkingen wordt daarom verwezen naar de tabel in de bijlage.

Bij de uitsplitsing van de opbrengsten moet rekening worden gehouden dat de baten media-aanbod en programmabonden eigen bijdragen alleen kunnen worden toegerekend aan de kostendragers Radio, Televisie, OMA en organisatiekosten. Opbrengsten uit programmabladen en opbrengsten uit overige nevenactiviteiten worden verantwoord onder de nevenactiviteiten. Voor de kostendrager verenigingsactiviteiten is een separate regel Opbrengst verenigingsactiviteiten in het model opgenomen. De organisatiekosten worden in een aparte kolom verantwoord. Op de regel toerekening organisatiekosten worden de indirecte kosten toegerekend aan neven- en verenigingsactiviteiten. De toerekening van het netto resultaat uit neven- en verenigingsactiviteiten aan de kostendragers Radio, Televisie en OMA, is zichtbaar op de regel Toerekening uit neven- en verenigingsactiviteiten.

De samengevoegde exploitatierekening ultimo 2016 wordt in de toelichting vergeleken met de samengevoegde exploitatierekening ultimo 2015. Waar mogelijk wordt ingegaan op de verschillen tussen realisatie 2016 en de begroting 2016.

Baten Media-aanbod

Realisatie 2016 versus realisatie 2015

Hieronder valt de vergoeding vanuit OCW ad € 831 miljoen en de negatieve mutatie in de overlopende passiva ad € 11,8 miljoen. Daarnaast wordt gecorrigeerd voor het OCW-budget van de SOM, CoBO en BVN ad € 25,3 miljoen en de inzet NPO middelen CoBO en SOM € 2,7 miljoen, aangezien deze entiteiten geen deel uit maken van deze Financiële Terugblik. Verder is er door omroepen in 2016 € 0,7 miljoen meer verantwoord dan in 2015 voor onder andere verkoop van rechten voor een dramaproductie.

De baten zijn ten opzichte van 2015 gestegen met € 18,2 miljoen. Deze toename wordt onder meer verklaard door de indexatie van het OCW-budget ad € 9,7 miljoen en een budgetkorting ZBO (Rutte-I en Rutte-II) ad -/- € 0,2 miljoen. Daarnaast is uit de algemene media reserve een toekenning van € 16,0 miljoen ontvangen voor de superevenementen van 2016. Tot slot zijn de baten € 7,3 miljoen lager vanwege de in 2015 verantwoorde frictiekostenvergoedingen.

Realisatie 2016 versus begroting 2016

In de ingediende meerjarenbegroting 2016-2020 was een budgetaanvraag opgenomen van € 813 miljoen. In de meerjarenbegroting is vermeld dat de extra kosten voor de superevenementen niet

opgevangen kunnen worden binnen de beschikbare middelen. In 2016 is een toekenning voor superevenementen ontvangen van € 16 miljoen, welke verwerkt is in de realisatiecijfers van 2016. Daarnaast is in de aanvraag rekening gehouden met een index van 1%, die is aangepast naar het werkelijk toegekende percentage van 1,2%. Ook wordt voor deze Financiële Terugblik gecorrigeerd voor de budgetaanvragen van CoBO, SOM en BVN, daar zij geen onderdeel uit maken van dit rapport. Verder wordt in de aanvraag geen rekening gehouden met de mutatie in de overlopende passiva en inzet vanuit NPO middelen. De post overige verschillen bestaat voornamelijk uit afwijkingen in de verantwoording van de baten media-aanbod tussen de omroepen en NPO-organisatie, waaronder kleine verschillen in timing van de verantwoording frictiekosten, timing van de verantwoording van toekenningen en verkoop van rechten voor een productie.

Bedragen in € x 1.000

Budget aanvraag 2016	813.263
Bij: Superevenementen	16.000
Bij: indexverschil	1.603
Budget door OCW vastgesteld	830.866
Af: Budget SOM	15.752
Af: Budget CoBO	8.064
Af: Budget BVN	1.494
Af: inzet NPO middelen CoBO en BVN	2.703
Af: Mutatie overlopende passiva	11.817
Bij: Overige verschillen	707
	791.744

Overige opbrengsten

De overige opbrengsten bestaan uit programma gebonden eigen bijdragen, (bruto) opbrengsten uit neven- en verenigingsactiviteiten, bartering baten en overige opbrengsten. Het totaal van deze opbrengsten is € 12,3 miljoen hoger ten opzichte van 2015. Deze verhoging wordt met name verklaard door hogere programmagebonden eigen bijdragen (€ 1,6 mln), bateringbaten (€ 3,1 mln) en overige bedrijfsopbrengsten (€ 10,0 mln). Daarnaast zijn de opbrengsten uit nevenactiviteiten gedaald (€ 3,1 mln) en verenigingsactiviteiten licht gestegen (€ 0,7 mln).

Programmagebonden eigen bijdragen

Realisatie 2016 versus realisatie 2015

De stijging van de programmagebonden eigen bijdragen is met name zichtbaar bij de NOS, AVROTROS en de VPRO. In het jaar 2016 zijn grote sportevenementen georganiseerd, waardoor de NOS hogere sponsorbijdragen heeft ontvangen. Daarnaast was Nederland in 2016 gastland voor het EK Atletiek met de NOS als host-broadcaster. Bij de AVROTROS is de bijdrage van het Mediafonds hoger. Het Mediafonds heeft subsidie vastgesteld voor diverse projecten, waaronder 'Voetbalmeisjes' en 'Rintje'. Bij de VPRO zijn ten opzichte van 2015 de bijdragen van het Mediafonds en overige derden gestegen. Een daling is zichtbaar bij BNN-VARA en de 2.42 omroepen, die vanaf 2016 geen OCW-budget meer ontvangen. De gerealiseerde lagere opbrengst van BNN-VARA is het gevolg van een daling in de in 2016 uitgezonden dramaproducties.

Realisatie 2016 versus begroting 2016

In deze Financiële Terugblik is op hoofdlijnen rekening gehouden met een eliminatie tussen NPO-organisatie en de omroepen. Bij het opstellen van de begroting wordt geen rekening gehouden met deze eliminatie. Zonder rekening te houden met deze eliminatie bedraagt het verschil tussen realisatie en begroting € 0,2 miljoen. Deze kleine afwijking heeft te maken met het onzekere karakter van de Eigen Bijdrage.

Barteringbaten

Vanaf het jaar 2016 worden de bartertransacties conform het Handboek afzonderlijk in de baten en de lasten verantwoord. Dit is in tegenstelling tot de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ 270.108) waarin een bartertransactie niet wordt beschouwd als een transactie die een opbrengst genereert. In de vergelijkende cijfers is deze wijziging niet opgenomen, waardoor in 2016 een stijging in de opbrengsten zichtbaar is.

Opbrengst neven- en verenigingsactiviteiten

Realisatie 2016 versus realisatie 2015

De lagere opbrengsten uit de programmabladen hebben een belangrijk aandeel in de daling van de opbrengsten uit nevenactiviteiten. Teruglopende abonneeaantallen en een lichte daling in de losse verkopen zijn hier de oorzaak van (KRO-NCRV en AVROTROS). Alleen omroep MAX ziet de opbrengsten uit programmabladen stijgen vanwege een toename in het aantal abonnementen.

Realisatie 2016 versus begroting 2016

In de begroting wordt gerekend met de netto resultaten uit neven- en verenigingsactiviteiten. Het totale bedrag wordt in de begroting aangemerkt als bijdrage aan de programmering (Radio, Televisie en Overig media-aanbod). Dit wordt als één bedrag onder de opbrengsten verantwoord. In de realisatie worden zowel de opbrengsten als de kosten vanuit deze activiteiten opgenomen. Voor 2016 geldt dat in de begroting rekening is gehouden met een (netto) bijdrage vanuit neven- en verenigingsresultaten ad € 20,6 miljoen. Uit het in de bijlage opgenomen exploitatieoverzicht is af te lezen dat € 33,5 miljoen is gerealiseerd. Dit blijkt uit het exploitatieresultaat op neven- en verenigingsactiviteiten.

Overige opbrengsten

Realisatie 2016 versus realisatie 2015

Bij de overige bedrijfsopbrengsten is een stijging zichtbaar bij NPO-organisatie. De opbrengsten bestaan uit opbrengsten rechten, waaronder thuiskopiegelden en rechten leaders en tunes, vergoeding voor doorgifte van content en uit overige bedrijfsopbrengsten, voornamelijk in verband met dienstverlening aan omroepen. Vanwege eerdere en recente onderhandelingen is de vergoeding die wordt ontvangen voor de doorgifte van de publieke zenders hoger.

Realisatie 2016 versus begroting 2016

In de begroting is rekening gehouden met overige bedrijfsopbrengsten bij NPO-organisatie ad € 42,4 miljoen. De realisatie is € 0,3 hoger dan ingeschat.

Bedrijfslasten

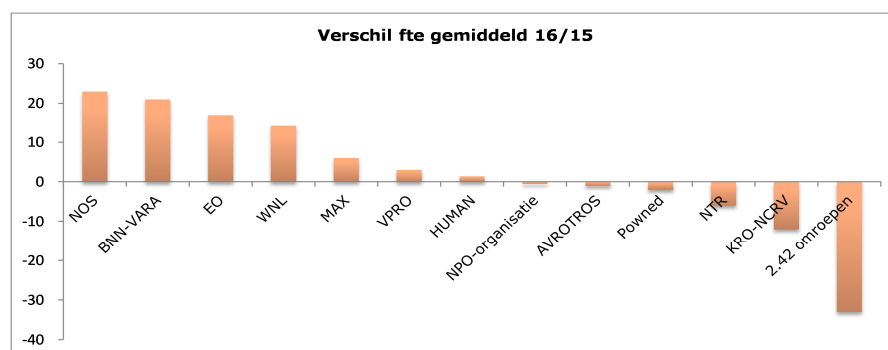
De bedrijfslasten zijn ten opzichte van 2015 gestegen met € 23,1 miljoen.

Personeelskosten

Ondanks de structurele loonsverhoging vanuit de cao 2015-2016 zijn de personele lasten gedaald met € 12,8 miljoen.

Deze daling heeft met name te maken met de hoge personeelskosten in 2015 als gevolg van reorganisaties (KRO-NCRV, NTR en EO). Daarnaast zijn kosten gedaald als gevolg van verloop in het personeelsbestand en het (tijdelijk) niet opvullen van openstaande vacatures (AVROTROS, POWNED en NPO-organisatie), een daling in de pensioenpremies, als gevolg van een lager aantal fte's en een daling in de pensioenpercentages, en het opheffen van de 2.42 omroepen. De toename in de personele lasten bij de NOS heeft te maken met de in 2016 uitgezonden belangrijke grote evenementen. Hierdoor is het gemiddeld aantal fte op de programma-afdelingen toegenomen. Deze kostentoename is zichtbaar op het platform televisie.

Het gemiddelde aantal fte's is in 2016 met 64 toegenomen ten opzichte van 2015. De in onderstaande grafiek gepresenteerde verschil tussen 2015 en 2016 in het gemiddeld aantal fte per omroep sluit aan op de eerder gegeven toelichting in de kostenontwikkeling. Alleen bij de EO is een tegengestelde beweging zichtbaar. Het gemiddelde aantal fte's is toegenomen doordat personeelsleden die in dienst waren van de Stichting VKZ en de Joodse Omroep bij Productiehuis EO B.V. in dienst zijn getreden. Deze toename in gemiddelde fte's weegt niet op tegen de in 2015 gemaakte kosten voor de reorganisatie.

Het aantal fte's per jaareinde is als volgt per omroep opgebouwd.

Fte ultimo	Totaal 2016
NOS	652
KRO-NCRV	459
BNN-VARA	444
AVROTROS	392
NPO-organisatie	349
NTR	343
EO	321
VPRO	284
MAX	97
WNL	41
HUMAN	20
Powned	12
Totaal fte ultimo	3.415

Directe productiekosten

De directe productiekosten zijn ten opzichte van 2015 gestegen met € 39,2 miljoen.

Vanwege het WK voetbal, de Olympische Spelen en het EK Atletiek is een aanzienlijke stijging in de uitzendrechten en technische productiekosten bij de NOS waarneembaar (€ 35,1 mln). Bij de andere omroepen gezamenlijk is een toename van € 16,2 miljoen waarneembaar, in het bijzonder bij MAX, AVROTROS en de NTR. De productiekosten van omroep MAX zijn gestegen als gevolg van een toename van het media-aanbod, waaronder drie dramaproducties en een groter aandeel Electronic Gathering producties in 2016. Daarnaast zijn de kosten van de vereniging van omroep MAX gestegen als gevolg van een gift. De AVROTROS zag in 2016 het aantal in het uitzendschema geplaatste programma's toenemen, waaronder Project Orpheus, La Famiglia en Flikken Rotterdam. Een bijkomend effect hiervan is een toename in de directe productiekosten op internet en het themakanaal Best 24. Een daling in de kosten als gevolg van een lager volume in dramaproducties is waarneembaar bij BNN-VARA. Daarnaast zijn de directe productiekosten van de 2.42 omroepen weggevallen.

Vanwege het afschaffen van de AM en een daling in de kosten ter verbetering van de dekking van T-DAB (Digitale Radio) zijn de directe kosten van NPO-organisatie gedaald.

Barteringslasten

Zoals reeds in de paragraaf van de baten toegelicht zijn de bateringbaten en -lasten met ingang van het verslagjaar 2016 apart inzichtelijk gemaakt. Deze aanpassing is niet in de vergelijkende cijfers opgenomen, waardoor de lasten in 2016 gestegen zijn met € 3,0 miljoen.

Afschrijvingskosten, kosten bijzondere waardevermindering en overige bedrijfslasten

De daling in deze kostencategorieën samen betreft € 2,4 miljoen. Binnen deze categorieën kan de grootste afwijking worden verklaard door een bijzondere waardevermindering van het AKN pand door de AVROTROS in het jaar 2015.

Organisatiekosten

Naast de toelichting op de verschillen per kostencategorie is in de bijlage het exploitatieoverzicht per kostendrager opgenomen. De verdeling van de organisatiekosten per omroep ultimo 2016 ziet er als volgt uit:

x € 1.000,-	Baten	Lasten	Resultaat
NOS	25.820	20.584	5.236
BNN-VARA	13.855	13.340	515
AVROTROS	13.855	15.241	-1.386
KRO-NCRV	13.548	13.203	345
NTR	11.250	10.447	803
VPRO	7.171	7.174	-3
MAX	6.990	4.719	2.271
EO	6.933	7.470	-537
WNL	1.073	1.021	52
HUMAN	1.039	641	398
Powned	1.039	1.007	32
Totaal	102.573	94.847	7.726

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten zijn ten opzichte van het jaar 2015 gedaald met € 3,6 miljoen. Deze daling komt voort uit gebeurtenissen die in 2015 hebben plaatsgevonden en zich niet hebben voorgedaan in 2016. In het jaar 2015 hebben de verenigingen KRO en NCRV een correctie op de over 2013 te betalen vennootschapsbelasting verwerkt. De AVROTROS had in 2015 een relatief hoog resultaat op effecten als gevolg van een wijziging in de beleggingsstatuten.

Bijlage: Exploitatieoverzicht NPO 2016 (Pro Forma)

x € 1.000,-	Radio	Televisie	Overig media-aanbod	Neven- activiteiten	Verenigings- activiteiten	Organisa- tiekosten	NPO-org	Eliminatie transacties NPO	Totaal 2016	Totaal 2015	Begroting 2016 *)	Afwijking 2016/2015	Afwijking Begroting
Baten													
Media-aanbod	62.466	512.802	34.964	0	0	102.126	79.387	0	791.744	773.562	788.003	18.182	
Programmagebonden eigen bijdragen	1.442	24.173	1.020	0	0	72	0	-6.421	20.286	18.678	26.463	1.607	-23%
Opbrengst programmabladen	0	0	0	80.587	0	0	0	0	80.587	82.489	20.603 **)	-1.902	
Opbrengst overige nevenactiviteiten	0	0	0	15.176	0	0	500	-741	14.935	16.173		-1.237	
Opbrengst verenigingsactiviteiten	0	0	0	0	28.904	0	0	0	28.904	28.190		714	
Overige bedrijfsopbrengsten	83	45	0	0	0	132	42.722	-1.354	41.628	31.637	42.378	9.991	
Barteringbaten	0	851	0	1.850	0	243	159	0	3.103	0		3.103	
Som der bedrijfsopbrengsten	63.991	537.871	35.984	97.614	28.904	102.573	122.768	-8.516	981.188	950.729	877.447	30.459	12%
Lasten													
Lonen en salarissen	31.387	80.155	16.198	11.344	2.741	38.448	21.961	-482	201.751	209.683		-7.931	
Sociale lasten	7.967	20.557	4.545	3.029	484	8.850	5.121	-89	50.464	55.299		-4.836	
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	184	2.381	11	1.249	164	11.248	4.205	-73	19.370	21.192		-1.822	
Bijzondere waardeverminderingen van vlottende activa	0	0	71	0	89	0	0	0	160	5.474	nb	-5.314	
Directe productiekosten	26.960	454.330	21.869	42.937	7.386	4.866	67.125	-5.256	620.217	581.006		39.211	
Overige bedrijfslasten	671	2.261	1.055	10.105	6.722	37.179	32.109	-2.616	87.487	86.754		733	
Toerekening organisatiekosten	0	-146	0	3.373	2.619	-5.846	0	0	0	0		0	
Barteringslasten	0	1.029	0	1.862	0	0	149	0	3.040	0		3.040	
Som der bedrijfslasten	67.169	560.567	43.749	73.899	20.206	94.745	130.670	-8.516	982.489	959.408	893.447	23.081	10%
BEDRIJFSRESULTAAT	-3.178	-22.696	-7.765	23.715	8.699	7.828	-7.903	0	-1.301	-8.679	-16.000	7.378	-92%
Opbrengst van vorderingen die tot de vaste activa behoren	0	0	0	-228	0	0	0	0	-228	183		-411	
Rentebaten en inkomsten uit beleggingen	0	11	0	820	769	165	162	0	1.927	3.142		-1.215	
Waardeverandering van vorderingen die tot de vaste activa behoren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	99		-99	
Gerealiseerde waardeverandering van beleggingen resp. effecten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	
Ongerealiseerde waardeverandering van beleggingen resp. effecten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.099		-1.099	
Ongerealiseerde waardeverandering van materiële vaste activa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	
Rentelasten en soortgelijke kosten (-/-)	-18	-223	-11	-205	-87	-267	0	0	-811			-811	
Som der financiële baten en lasten	-18	-212	-11	387	682	-102	162	0	888	4.523	0	-3.635	0
Exploitatieresultaat voor toerekening eigen bijdragen	-3.196	-22.908	-7.776	24.102	9.381	7.726	-7.741	-	-413	-4.156	-16.000	3.743	
Toerekening resultaat niet-programma gebonden EB	1.108	25.183	5.459	-24.094	-9.099	1.443	0	0	0	0	0	-	
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	-2.088	2.274	-2.317	8	282	9.169	-7.741	-	-413	-4.156	-16.000	3.743	-97%
Over te dragen reserve voor media-aanbod ****)	0	-2.945	0	0	-39	0	2.984	0	0	19		-19	
EXPLOITATIERESULTAAT na overdracht	-2.088	-670	-2.317	8	243	9.169	-4.757	0	-412	-4.137	-16.000	3.725	-97%
FTE gemiddeld	513	1.329	317	183	31	623	344	0	3.340	3.309		31	
FTE ultimo	516	1.390	319	180	32	629	349	0	3.415	3.307	nvt	108	nvt

*) De baten en lasten zijn exclusief BVN, CoBO en SOM (onderdeel van de MJB, maar niet van deze Financiële Terugblik).

**) In de (meerjaren)begroting wordt gerekend met netto resultaten op neven- en verenigingsactiviteiten

****) Verdeling conform opgave omroepen